

Advies 706

donderdag 23 december 2021

Jan Meerts
Bestuurder deontologie, tucht en regulering

Onafhankelijkheid – kiesheid – belangenconflicten - optreden als expert

De kiesheid gebiedt de advocaat die (regelmatig) zaken behandelt bij een familierechter die haar in andere dossiers zou aanstellen als expert, in de eerste plaats zelf haar onafhankelijkheid en het bestaan van belangenconflicten te appreciëren. Ze zal geval per geval moeten oordelen of het gepast voorkomt om deskundig advies te verlenen aan de rechtbank, dan wel op te treden voor een cliënt.

1 Vraag

Een advocaat van uw balie wil zich als expert laten aanstellen door familierechtbanken voor advies over omgangsrecht / verblijfsregeling en aanverwante problematiek rond minderjarigen. De betrokken advocaat volgde hiervoor een gespecialiseerde niet-juridische opleiding.

Familierechtbanken werken met lijsten voor de aanstelling van dergelijke experts.

U vraagt of de advocaat haar onafhankelijkheid in het gedrang komt wanneer ze zou worden aangesteld door een familierechter bij wie ze regelmatig dossiers pleit. In bevestigend geval vraagt u of de oplossing erin kan bestaan om te stellen dat de advocaat die door de familierechter als expert wordt aangesteld niet of nooit kan pleiten voor diezelfde familiekamer.

Indien dit het antwoord zou zijn, suggereert u om een regeling uit te werken over de arrondissementele grenzen heen, waarbij de familierechtbanken best een advocaat-expert aanstellen uit een ander arrondissement.

2 Advies

De advocaat moet niet alleen waken over haar onafhankelijkheid, zij moet er ook voor zorgen dat elke schijn van een gebrek aan onafhankelijkheid wordt vermeden. Een daadwerkelijke schending van de onafhankelijkheid is niet vereist, de perceptie daartoe bij de rechtzoekende of derden volstaat.

De kiesheid gebiedt de advocaat die (regelmatig) zaken behandelt bij een familierechter die haar in andere dossiers zou aanstellen als expert, die appreciatie van de onafhankelijkheid en het vermijden van belangenconflicten in de eerste plaats zelf te doen. Ze zal geval per geval moeten oordelen of het gepast voorkomt om deskundig advies te verlenen aan de rechtbank, dan wel op te treden voor een cliënt. Wanneer het voor de betrokken advocaat niet kies voorkomt om dergelijk advies te verlenen aan een familiekamer waar zij vaak optreedt, kan de oplossing voor haar, zoals u zelf aanhaalt, erin bestaan om zich op een lijst van experts te laten opnemen buiten het arrondissement waar ze vaak optreedt.

Een algemene regel vooropstellen lijkt mij echter te ver te gaan.

Zo worden advocaten immers ook aangesteld als gerechtsdeskundige in ereloonbetwistingen. Dient hen dan ook het verbod te worden opgelegd om voor die rechtsmacht te pleiten?

Ik merk ook nog op dat de commissie deontologie op 28 oktober 2021 heeft geopperd om in het standpunt van de OVB van 2006 betreffende de plaatsvervangende magistraten, het verbod om te zetelen in het gerechtelijk kanton, arrondissement of rechtsgebied waar de advocaat doorgaans pleit, te schrappen. Dit verbod blijkt in de praktijk immers niet haalbaar te zijn.

Wanneer we dit zouden toelaten (de algemene vergadering dient zich hierover nog te buigen), lijkt een algemeen verbod op het geven van deskundig advies aan een rechter waar men vaak voor pleit, buiten proportie en niet evenredig.